

KVINNOFRONTEN

e-post: kvinnofronten@sverige.nu

Org. nr: 802411-0119

Plusgiro: 5 56 23 - 3

www.kvinnofronten.nu

Till

Arbetsmarknadsdepartementet

Regeringskansliet

103 33 Stockholm

YTTRANDE

över SOU 2023:97 – Ut ur utsatthet – Diarienummer A2023/01688

Sammanfattning

Kvinnofronten uppskattar att utredningen tydligt lyfter hur skrämmande bristfälligt samhällets stöd är idag till de kvinnor och barn som försöker komma ut ur prostitution.

Ändå brister utredningen i sin tur när det kommer till det konkreta, vardagliga och långsiktiga stöd som kvinnor och barn behöver för att varaktigt kunna lämna prostitutionen. Utredningen upprepar gång på gång att det som behövs är individuellt utformat stöd, men ger inte ens några ramar eller riktlinjer för vad som konkret kan eller bör ingå i ett sådant långsiktigt Exit-program. Därmed lämnar utredningen öppet för godtycklighet och fortsatt osynliggörande av utsatta kvinnor och barn, och sviker sitt uttryckliga uppdrag att *”lämna förslag på utformning och organisering av ett exitprogram”*.

Kommentarer

Kvinnofronten uppskattar att utredningen så tydligt visar på den allvarliga bristen på stöd och hjälp till de som utnyttjas i prostitution i Sverige idag. De flesta kommuner tar inget ansvar alls för kvinnor och barn utsatta i prostitution, de ser dem inte ens. Vi instämmer också i utredningens slutsats att Sverige idag inte uppfyller sina internationella åtaganden.

Det finns också mycket lite av samordning, rutiner, helhetstänkande eller långsiktighet i stöd och hjälp från samhällets sida. Kvinnofronten har ända sedan sexköpslagen infördes 1999 krävt satsningar på Exit-program, och protesterat vid de upprepade nedskärningarna av befintlig kommunal verksamhet. Men istället för satsningar från samhällets sida, har stöd till utsatta till stor del har lagts över på folkrörelseorganisationers och andra enskildas initiativ.

Mycket av den samordning som utredningen nu föreslår är därför bra, men det är inte i närheten av tillräckligt. Tyvärr är det mest sådan grundläggande kunskapsinsamling och rutiner som det borde ha varit självklart att det skulle ha gjorts redan när sexköpslagen infördes.

Det Kvinnofronten saknar mest är förslag på konkret verksamhet för att faktiskt hjälpa kvinnor och barn *”ut ur utsatthet”*. Det står mycket om vikten av långsiktighet, men fokus är på akut stöd. När det kommer till sådant som är helt nödvändigt för att långsiktigt ta sig ur utsattheten – så som arbete och bostad – viftas det bort i utredningen som kommunernas ansvar. Men de flesta kommuner tar

uppenbarligen inte ens det mest grundläggande ansvar idag. Ändå finns inga konkreta förslag på vad som behöver göras för att få dem att i så fall börja ta sådant ansvar.

Det är nu 25 år sedan Sverige som första land i världen införde sexköpslagen. Många av de länder som sedan följt Sveriges exempel har infört framgångsrika Exit-program. *När ska Sverige börja diskutera mer konkret stöd till alla som utsätts?*

Utredningen skriver gång på gång att det inte går att utforma enhetliga scheman för Exit-program, det som behövs är individuellt utformat stöd. Det är sant att det behövs individuellt utformat stöd, men det är lika självklart att det måste finnas grundläggande strukturer för vad som behöver ingå i sådana program. Genom att nöja sig med att upprepa att det måste utformas individuellt och i samverkan, sviker utredningen sitt uppdrag att *”lämna förslag på utformning och organisering av ett exitprogram”*.

Samhället måste självklart sätta upp klara ramar för utformning av Exit-programmens innehåll. Brist på struktur eller tydliga riktlinjer riskerar att skapa godtycklighet och att utsatta kvinnor och barn inte garanteras likabehandling var i landet än stöd och hjälp behövs. Det är därför mycket allvarligt att utredningen brister i detta.

Kvinnofronten uppskattar dock att utredningen betonar behovet av verksamhet som Mika-mottagningarna. Men eftersom de finns på kommunal nivå, och utredningen frånsäger staten ansvar, riskerar det att mest bli tomma ord. Staten ställer inga konkreta krav på kommunerna, som alltså kan fortsätta som förut.

11.2.4 BESKATTNING AV INKOMSTER FRÅN PROSTITUTION

Kvinnofronten har i tidigare remissvar genom åren problematiserat samhällets inställning till den ersättning som den som har blivit utnyttjad sexuellt fått i prostitutionen. Det vill säga att den har räknats som inkomst av arbete, som måste deklarerats och beskattas. Förutom att detta har försvårat för den enskilda kvinnan att ta sig ur prostitution i och med att hon skuldsätts, har det betytt att staten i praktiken agerar hallick, genom att tjäna pengar på hennes sexuella utsatthet.

Kvinnofronten välkomnar därför utredningens förslag att en särskild utredning måste tillsättas för att se över detta. Det kan inte få fortgå.

Nationellt kunskapscentrum

10.3.7 INGET SAMLAT NATIONELLT KUNSKAPSCENTRUM

Kvinnofronten instämmer inte i utredningens bedömning att ett nationellt kunskapscentrum *inte* bör inrättas. Utredningen motiverar sin inställning med att prostitutionen inte ska skiljas ut från övrigt som ingår i Sveriges nationella strategi mot mäns våld mot kvinnor.

Kvinnofronten instämmer självklart i att prostitution ska fortsätta ses som en del av mäns sexualiserade våld, och det är dessutom viktigt att förstå hur vanligt det är att de som utnyttjas i prostitution också är utsatta för andra former av mäns våld. Men idag är prostitutionen mestadels helt osynliggjord, inte minst av kommunerna, som är de som förväntas ge stöd och hjälp i Exit-program. Även då kvinnor och barn berättar om prostitution tar myndigheterna oftast inte fasta på den delen av utsattheten som just prostitutionen innebär. Flickor vittnar om att Socialtjänsten tolkar det de berättar om som *”sexuellt självskadebeteende”* hos barnet istället. Införandet av ett nationellt kunskapscentrum för just prostitution

skulle kunna betona vikten av att synliggöra just den utsatthet som annars inte syns.

Ett nationellt kunskapscentrum har varit på tal sedan långt innan sexköpslagen infördes. Om det hade inrättats hade det kanske kunnat medverka till att kvinnors och barns utsatthet i prostitution hade synliggjorts för länge sedan istället för att osynliggöras så som skett under alla år hittills. Utan ett sådant samlat centrum för just prostitution, och särskilt med hänsyn till att utredningen nu inte ens föreslår ramar och strukturer för innehåll i Exit-verksamhet, är risken uppenbar att osynliggörandet fortsätter.

Övrigt

BROTTSRUBRICERINGEN

Trots att det inte är inom ramarna för denna utredning, vill Kvinnofronten också påpeka att brottsrubriceringen "*köp av sexuell tjänst*" leder tanken mot att prostitution skulle kunna tolkas som eller liknas vid en form av arbete. Detta går emot lagens intentioner, där själva skälet till att lagen utformats som den gjorts är att Sverige slagit fast att prostitution är en form av sexuellt utnyttjande, där förövaren – *den som utnyttjar* – ska straffas, men inte offret – *den som blir utnyttjad*. När det gäller barn är brottsrubriceringen "*utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling*".

Kvinnofronten anser att brottet "*köp av sexuell tjänst*" på motsvarande sätt snarast måste ändras till "*köp av sexuell handling*".

Stockholm den 23 maj 2024

Kvinnofronten